“O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY ASOSLARI VA MUAMMOLARI” ILMIY-TADQIQOT MARKAZI

BERDAQ NOMIDAGI QORAQALPOQ DAVLAT UNIVERSITETI

BARQAROR RIVOJANISH MARKAZI XORAZM VILOYATI BO‘LINMASI

MINTAQAVIY IQTISODIYOTNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI: TAJRIBA, TENDENSIYALAR VA ISTIQBOLLAR

III respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari to‘plami
2025-yil 23-24 may

AYMAQLIQ EKONOMIKANIŃ ZAMANAGÓY MASHQALALARI: TÁJIRIYBE, TENDENCIYALAR HÁM PERSPEKTIVALAR

III respublikalıq ilimiy-ámeliy konferenciya materialları toplamı
2025-jıl 23-24-may

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ: ОПЫТ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ

сборник материалов III республиканской научно-практической конференции
23-24 мая 2025

MODERN PROBLEMS OF THE REGIONAL ECONOMY: EXPERIENCE, TRENDS AND PROSPECTS

Collection of materials of the III republican scientific and practical conference
May 23-24, 2025

Nukus - 2025

“Mintaqaviy iqtisodiyotning zamonaviy muammolari: tajriba, tendentsiyalar va istiqbollar” III respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to‘plami. –T.: TDIU-QDU. 2025. – 570 b.

Ushbu to‘plam FZ-5421033210-sonli “Milliy iqtisodiyotni davlat tomonidan tartibga solish tizimi transformatsiyasining metodologik asoslari”nomli fundamental loyiha doirasida “Mintaqaviy iqtisodiyotning zamonaviy muammolari: tajriba, tendentsiyalar va istiqbollar” mavzusida bo‘lib, unda “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi va mintaqaviy muammolar, hududiy boshqaruvni markazsizlashtirish va hududlarni rivojlantirishning iqtisodiy vositalarini takomillashtirish, raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish va uning mintaqalarning raqobatbardoshligini oshirish bilan o'zaro bog‘liqligi, hududlarni rivojlantirish va “yashil iqtisodiyot”ni shakllantirishning ekologik muammolari va mintaqaviy rivojlanish bo‘yicha fanlararo tadqiqotlar: sotsiologiya, hududiy brendlar, yangi iqtisodiy geografiya kabi mavzularga oid tadqiqot ishlari va ilmiy qarashlari aks ettirilgan materiallar bayoni keltirilgan.

To‘plamga iqtisodiy muammolar bo‘yicha ilmiy izlanishlar olib borayotgan yetakchi xorijiy va mahalliy oliy ta‘lim muassasalari professor-o‘qituvchilari, ilmiy tadqiqot muassasalarining mutaxassislari, ilmiy xodimlari, doktorantlari, mustaqil izlanuvchilari hamda iqtidorli talabalari, vazirlik va korxonalarning rahbar xodimlari va mutaxassislarining ilmiy izlanishlari natijalari kiritilgan.

To‘plamda keltirilgan materialllarning mazmuni, undagi statistik ma’lumotlar, keltirilgan me’yoriy-huquqiy hujjatlarning haqqoniyligi, bildirilgan fikr-mulohazalar va takliflarga mualliflarning o‘zlari mas’uldirlar.

Tahrir hay’ati raislari:

prof. A.Qodirov
prof. B.Qalmurotov

Tahrir hay’ati a’zolari:

N.K.Aimbetov – akademik, i.f.d., professor
S.K.Xudoyqulov – i.f.d., professor
B.Ruzmetov – i.f.d., professor
P.P.Deryugin – ijtimoiy fanlar doktori, professor
A.T.Axmediyeva – DSc, professor
B.X.Ma’murov – PhD, dotsent
Z.A.Fazliddinova – tadqiqotchi

Taqrizchilar:

i.f.d., prof. F.T.Egamberdiyev
i.f.d., prof. N.M.Maxmudov

© “O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari” ITM, 2025-yil

XIZMAT KO‘RSATISH SOHASIDA INTELLEKTUAL RESURSLAR VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: ZAMONAVIY YECHIMLAR

Abduvohidova Gulshan Akmalovna
Samarqand Iqtisodiyot va Servis Instituti
Menejment kafedrasi assitent stajyori

Bugungi kunda xizmatlar sohasi raqamli transformatsiya bosqichida aktiv bo‘lib, bu bosqichida intellektual resurslar – inson kapitali, texnologik bilimlar, tashkiliy tajriba va innovatsion g‘oyalarning roli yanada kuchaymoqda. Ayniqsa, raqamli iqtisodiyot kontekstida xizmatlar samaradorligini oshirish bevosita intellektual salohiyatga bog‘liqdir. [202] Xizmatlar sohasida barqaror raqamli transformatsiyani ta’minlashda, yuqori malakali kadrlarni yetishtirish alohida ahamiyat kasb etadi. Bu borada uzluksiz ta’lim, mehnat bozorining real talablariga mos keluvchi o‘quv rejalari, va akademik hamkorliklar (universitet–soha integratsiyasi) orqali xizmatlar tarmog‘ining intellektual potensiali kengaytiriladi. Ushbu mexanizmlar yordamida hududiy raqobatbardoshlik ham strategik jihatdan mustahkamlanadi.

Nazariy jihatdan, G. Bekker inson kapitali tushunchasini iqtisodiy resurs sifatida ta’riflagan . [203] P. Drucker esa bilimlarga asoslangan jamiyatda intellektual mehnatning ustuvorligini asoslab bergan [204] Bu yondashuv xizmat ko‘rsatish sohasida axborot, innovatsiya va tajriba asosida qiymat yaratish nazariy asoslari bilan uyg‘unlashadi. Ilmiy adabiyotlarda intellektual resurslarni samarali boshqarish mexanizmlari sifatida 'bilimlarni boshqarish tizimi' (Knowledge Management System), 'korporativ o‘quv platformalari', va 'raqamli liderlik' kabi konsepsiyalar keng muhokama qilinmoqda. Mazkur yondashuvlar asosida xizmat ko‘rsatish sohasida doimiy yangilanish va moslashuvchanlik tamoyillarini joriy etish mumkin.

Xizmatlar sohasi transformatsiyasida birinchi navbatda quyidagi intellektual resurslar yetakchilik qiladi:

- malakali mutaxassislar
- zamonaviy axborot texnologiyalari
- mijozga yo‘naltirilgan servis dizayni
- korporativ bilimlar bazasi [205]

Masalan, bank sohasida mobil ilovalar, tibbiyotda telemeditsina, ta’limda masofaviy platformalar servis ko‘rsatkichlari sifati va qulayligini sezilarli darajada kuchaytirmoqda. Raqamli xizmatlarning kengayishi esa mintaqaviy raqobatbardoshlikni oshirishga xizmat qiladi .Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, rivojlangan davlatlarda xizmatlar sektorining yalpi ichki mahsulotdagi ulushi 60–70% atrofida bo‘lib, ular innovatsion xizmatlar eksporti bilan ham yetakchilik

[202] O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi. – https://lex.uz/ru/docs/6034470
[203] Becker G. Human Capital. – Chicago: University of Chicago Press, 1964. – 240 p.
[204] Drucker P. Managing in a Time of Great Change. – New York: Penguin Books, 1993. – 269 p.
[205] Jalolov J.J. Innovatsion rivojlanish va intellektual resurslar. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2021. – 142 b.

qilmoqda[206] O‘zbekistonda esa bu ko‘rsatkich 35 % dan yuqori bo‘lsa-da, hali to‘liq raqamli xizmatlar iqtisodiyotini shakllantirish darajasiga chiqmagan. Bu esa, o‘z navbatida, intellektual salohiyatdan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishni taqozo etadi.

Statistik ma’lumotlarga ko‘ra, O‘zbekistonda xizmatlar sohasi yalpi ichki mahsulotda 35% dan ortiq ulushga ega (Statistika agentligi, 2024). Bundan tashqari, xizmatlar eksportida IT, moliya va turizm ustuvor strategik yo‘nalishlar bo‘lib bormoqda .[207] Quyidagi grafikda sohalar kesimida raqamlashtirish o‘sish sur’ati belgilangan: (1-rasm.)

1-rasm

2020–2024-yillar davomida xizmat sohalarida raqamli texnologiyalarni qo‘llash darajasi (%)[208]

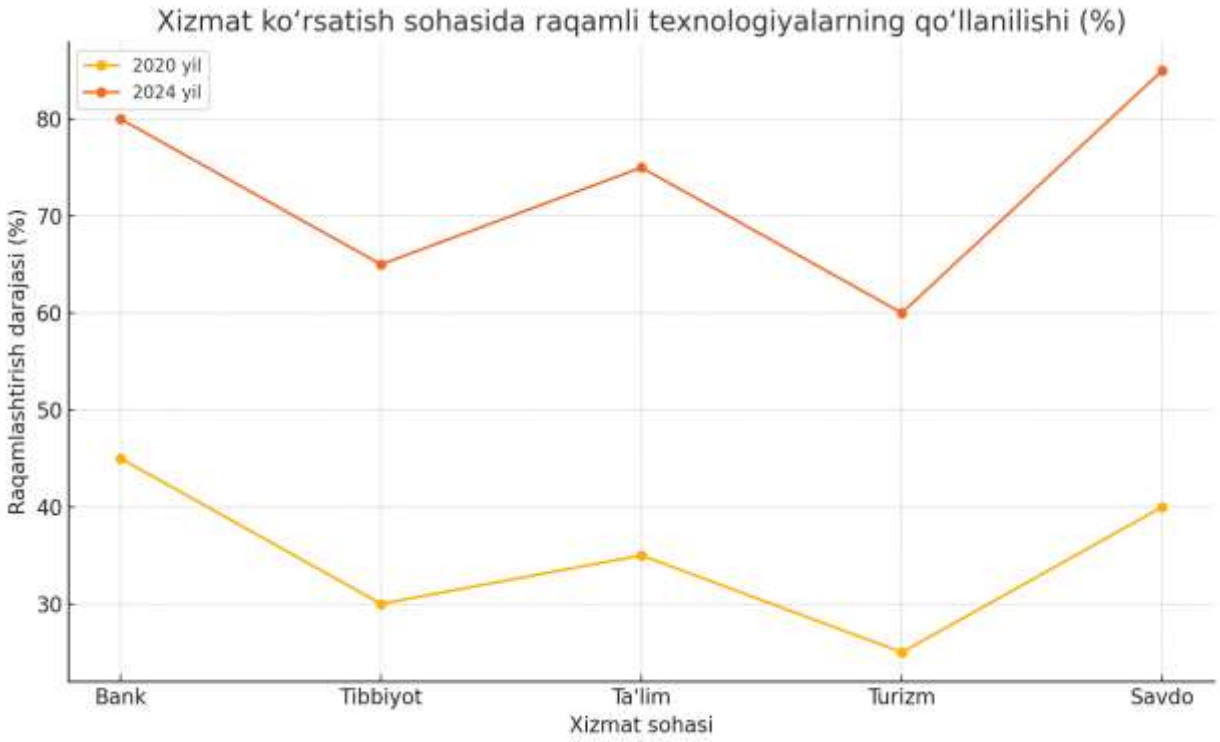

Xizmatlar sohasi transformatsiyasi faqat texnologik innovatsiyalar bilan emas, balki ijtimoiy va madaniy kontekstlar bilan ham bevosita bog‘liq. Masalan, raqamli savodxonlik darajasi, iste’molchilarning texnologiyaga ishonchi, va xizmat sifati borasidagi madaniy stereotiplar xizmatlardan foydalanish intensivligiga ta’sir etadi. Shu bois xizmatlar sifati va intellektual resurslar o‘rtasidagi bog‘liqlik faqat ichki tizim bilan emas, balki tashqi ijtimoiy omillar bilan ham aniqlanishi kerak.

Shuningdek, xizmat ko‘rsatish tarmog‘ida intellektual resurslar transformatsiyasi davlat siyosati darajasida ko‘rib chiqilishi lozim. Xususan, raqamli xizmatlar va intellektual infratuzilma rivojiga qaratilgan milliy dasturlar ularning

[206] OECD. The Digital Transformation of Services. – OECD Publishing, 2021. – https://www.oecd.org/publications/the-digital-transformation-of-services
[207] Safarov Sh. Raqamli iqtisodiyot: nazariy asoslar va amaliy yo‘nalishlar. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2022. – 156
[208] Grafik muallifi tomonidan tayyorlangan. Ma’lumotlar asosida: O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi (2024).

texnologik platformalar bilan integratsiyalashuvini ta’minlaydi. Shu nuqtayi nazardan qaraganda, 'Raqamli O‘zbekiston – 2030' strategiyasining amaliy implementatsiyasi hududiy xizmatlar tarmog‘ining modernizatsiyasiga xizmat qilmoqda [209]

Hududiy xizmat ko‘rsatuvchi subyektlarda raqamli savodxonlik pastligi, intellektual resurslarni baholash tizimining yo‘qligi, innovatsion loyiha va startaplar uchun infratuzilmaning yetarli emasligi [210]

Xulosa qilib aytganda, xizmat ko‘rsatish sohasida raqamli transformatsiyani intellektual resurslar bilan uyg‘unlashtirish – mintaqalarda iqtisodiy faollik va xizmatlar eksportini oshirishda hal qiluvchi omildir.

Taklif sifatida quyidagilarni bayon qilaman:

1) xizmat ko‘rsatuvchi xodimlar uchun uzluksiz raqamli malaka oshirish tizimi,

2) intellektual resurslarni baholovchi indikatorlarni ishlab chiqish,

3) davlat-xususiy sheriklik asosida xizmatlar sohasida raqamli infratuzilmani kengaytirish

4) innovatsion xizmatlar ekotizimini yaratish va qo‘llab-quvvatlash [211]

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi. – https://lex.uz/ru/docs/6034470

2. Safarov Sh. Raqamli iqtisodiyot: nazariy asoslar va amaliy yo‘nalishlar. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2022. – 156 b.

3. Jalolov J.J. Innovatsion rivojlanish va intellektual resurslar. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2021. – 142 b.

4. Drucker P. Managing in a Time of Great Change. – New York: Penguin Books, 1993. – 269 p.

5. Becker G. Human Capital. – Chicago: University of Chicago Press, 1964. – 240 p.

6. OECD. The Digital Transformation of Services. – OECD Publishing, 2021. – https://www.oecd.org/publications/the-digital-transformation-of-services

7. World Bank. Digital Economy for Central Asia. – Washington D.C.: World Bank Group, 2023. – https://documents.worldbank.org

8. Grafik muallifi tomonidan tayyorlangan. Ma’lumotlar asosida: O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi (2024).

[209] O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi. – https://lex.uz/ru/docs/6034470

[210] Jalolov J.J. Innovatsion rivojlanish va intellektual resurslar. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2021. – 142 b.

[211] Digital Economy for Central Asia. – Washington D.C.: World Bank Group, 2023. – https://documents.worldbank.org

MINTAQAVIY IQTISODIYOTNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI: TAJRIBA, TENDENTSIYALAR VA ISTIQBOLLAR

mavzusidagi

III respublika ilmiy-amaliy konferensiya

MATERIALLAR TO‘PLAMI

2025-yil 23-24-may

Kompyuterda sahifalovchi:

B.X.Ma’murov

I.Sh.Nazmetdinova

F.B.Xayitova

Z.A.Fazliddinova

Bosishga ruxsat etildi 20.05.2025-y. Qog‘oz bichimi 60x80 1/16. Shartli bosma tabog‘i 35,6 b.t. Adadi 100 nusxa. Toshkent shahri, Mirzo Ulug’bek, Ahmad Yugnakiy massivi, 22a “WOODYPRINT” MCHJ bosmaxonasida chop etildi.